

Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi
International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences
E-ISSN: 2602-4411 2(2): 450-457, 2018

TARIM TURİZMİNİN DÜNYADA VE TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMALARI

Aysun ÇELİK ÇANGA¹, Turgut KUTLU², Huriye ÇALIŞKAN³

¹Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bursa/TÜRKİYE

²Michigan State University, College of Agriculture, Michigan/USA

³Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bursa/ TÜRKİYE

Sorumlu yazar:

E-posta: celikaysun06@yahoo.com.tr

Özet

Tarım turizmi kavramı farklı tanımlara sahip olmasına rağmen birçok ülkede ortak paydalarda büyük faaliyetlerle gerçekleştirilmektedir. Bunlara örnek olarak; tarım faaliyetleri, mevsimsel faaliyetler, hasat festivalleri, vahşi yaşam gözlemciliği gibi pek çok aktivite gösterilebilir. Örnek ülkelere baktığımızda; İtalya'da tarım turizmi ekonomik açıdan ve kırsal faaliyetlerin sürdürülebilirliği açısından çok mühim olarak görülmekte ve pek çok çiftlik hükümet tarafından desteklenmektedir. A.B.D.' de çeşitli eyaletlerde tarım faaliyetleri yapılmakta ve desteklenmektedir. Bunların yanı sıra Almanya, Avusturya, Gürcistan, Yeni Zelanda, Litvanya, Pakistan, İsviçre ve İngiltere gibi ülkelerde de tarım turizmi faaliyetleri çok önem arz etmektedir. Türkiye'de de birçok bölgede kırsal alanın gelişimine yönelik değişik kırsal turizm projeleri uygulanmaktadır. 2007-2013 yılları arasında ilk defa Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından kırsal turizme yönelik, IPARD programı aracılığı ile destek sağlanmıştır. Buğday Derneği'nin organize ettiği TaTuTa (Tarım Turizm Takası) projesi de bu projelerden biridir.

Çalışma tarım turizmi faaliyetleri gösteren ülkeleri ele alarak, ülkemizde ve dünyadaki uygulamalarını incelemeyi, karşılaştırarak olumlu ya da olumsuz yönlerini belirlemeyi, tarım turizmi faaliyet alanlarını saptamayı amaçlamaktadır. Araştırma yöntemi olarak yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Tarım turizmi doğrultusunda yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiştir. Tarım turizmi ön planda olan ülkelerin ya da sponsor olan özel şirketlerin web siteleri ve çalışmaları incelenmiştir. Çalışma sonucunda; tarım turizminin günümüzde çok önemli bir turizm çeşidi olduğu, giderek artan bir nüfusa hizmet ettiği, insanların bir parçaları oldukları doğaya dönüş için gösterdiği çabanın sonucu olduğu ve dünyanın birçok yerinde uygulamaların artarak ve iyileşerek devam ettiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Tarım, Tarım turizmi, Dünyadaki uygulamalar, Türkiye'deki uygulamalar

APPLICATIONS OF AGRICULTURAL TOURISM IN THE WORLD AND TURKEY

Abstract

Although the concept of agriculture tourism has different definitions, it is carried out with great activities in common in many countries. These include: many activities such as agricultural activities, seasonal activities, harvest festivals, and wildlife observations. Looking at the sample countries; In Italy, agricultural tourism is considered to be of great importance in terms of economic and rural activities and many farms are supported by the government. In the United States, agricultural activities are carried out and supported in various states. Besides, agricultural tourism activities are very important in countries such as Germany, Austria, Georgia, New Zealand, Lithuania, Pakistan, Switzerland and England. various projects for the development of rural tourism in rural areas in many regions of Turkey are applied. For the first time between 2007 and 2013, the Ministry of Agriculture and Rural Affairs provided support for rural tourism through the IPARD program. One of these projects is the TaTuTa (Agriculture Tourism Swap) project organized by Buğday Association.

The study aims to determine the positive or negative aspects of agricultural tourism activities and to determine the fields of agricultural tourism activities. Domestic and foreign sources were used as the research method. National and international studies conducted in line with agricultural tourism are examined. The websites

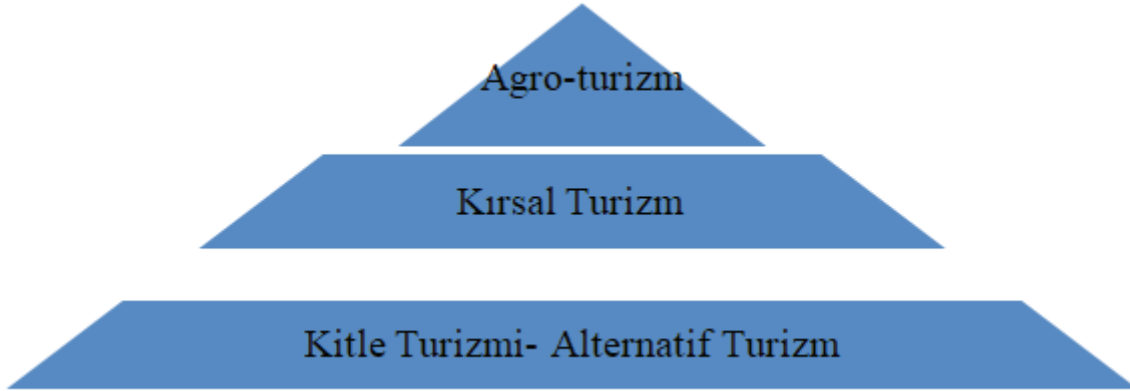
and studies of the countries that are in the forefront of agricultural tourism or the private companies that are sponsoring are examined. In the results of working; It has been observed that agricultural tourism is a very important type of tourism in the present day, it serves as an increasing population, that people are the result of their efforts to return to the nature they are a part of, and practices have continued and improved in many parts of the world.

Keywords: Agriculture, Agricultural Tourism , Applications In The World, Applications In The Turkey

GİRİŞ

Günümüz dünyasının en büyük sorunu küreselleşmenin, şehir dokusunu, şehir sakinlerini ve onların yaşam tarzlarını standartlaştırmasıdır. Bu nedenle yerel özellikler ortadan kalkmaktadır. Hızlı şehir hayatı insanlarda kısa zamanlarda da olsa doğa ile baş başa kalma ihtiyacı doğurmaktadır. Dolayısıyla bireylerin tek başlarına çalışabilecekleri, dinlenip, rekreatif aktivitelerde bulunabilecekleri ve temel ihtiyaçlarını giderebilecekleri zamana ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. Bu faaliyeti turizm faaliyeti olarak tanımlayabiliriz. Turizm faaliyetleri öncelikle kitle turizmi olarak ortaya çıkmıştır. Farklı fiziksel ve sosyal özelliklerdeki yerleri gezmek, görmek ve tanımak eylemleri son dönemlerde kitle turizmlerinden ziyade yerini yerli halka, bölgenin kültürüne ve doğaya daha saygılı bir yaklaşım içerisinde gerçekleştirilen alternatif turizme bırakmıştır. Bu çerçevede açığa çıkan kırsal turizm kavramını; köy turizmi, çiftlik turizmi, tarım turizmi gibi kavramlarla özelleştirmek mümkündür (Çetinkaya ve Yazgan, 2012).

Kırsal alanlarda gerçekleştirilen turizm faaliyetleri bölgede yaşayan insanlara önemli olanaklar sağlamaktadır. Özellikle turizmin en büyük 3. endüstri olarak kabul edildiği Amerika'da turizmi geliştirmek ve canlandırmak için Amerika'nın kırsal bölgelerinde yapılan çalışmalara büyük önem verilmektedir (Honadle,1990). Kırsal kalkınma için kırsal turizm önemli bir araç olarak görülmektedir. Kırsal turizm kavramı ve kapsamı hakkında ortak fikir ve görüşler bulunmamaktadır ancak ortak paydalara bakıldığında kırsal turizm; çiftlik turizmi (farm tourism), köy turizmi (village tourism), yayla turizmi (highland tourism), tarımsal turizm (agro-tourism), ekoturizm (ecotourism) olarak ayrılmaktadır (Esengün ark., 2002). Turizm ile İlişkili Kavramlar Piramit'i Şekil 1'de gösterilmiştir;

Şekil 1. Turizm ile İlişkili Kavramlar Piramit'i (Sznajder ve ark.,2009)

Kitle turizmlerinde turistlerin büyük çoğunluğu popüler olan tatil yerlerini tercih etmektedir. Alternatif turizmde ise bunun aksine, özel ilgili ve sorumlu turistlerin tercih ettikleri; yerel halkla iç-içe, doğaya ve çevreye duyarlı turistlerin tercih ettiği destinasyonlar yer almaktadır. Bunlara kuş gözlemciliği, dağcılık, trekking, yayla turizmi, av turizmi, agro-turizm, macera turizmi örnek verilebilir (Civelek ve ark., 2013). Tarım turizmi (agri- agro turizm); tarımsal faaliyetleri engellemeden, kırsal yörelerin dinlendirici etkisinden yararlanarak, gelir düzeyi diğer sektörlere göre düşük olan tarım kesimindeki üreticilere ek gelir olanakları sağlayan, yöre ve ülke ekonomisini, sosyal ve kültürel yapısını olumlu yönde etkileyen bir faaliyet alanıdır (URL-14). Agro turizm kavramı birçok turizmci tarafından farklı yorumlansa da temelde aynı anlamları içermektedir. Agro- turizm tarım ve turizmin birlikte yapıldığı ekolojik sürdürülebilirlik açısından önemli bir yere sahip turizm alt başlığıdır.

Agro-turizm kavramının kökenine bakıldığında tarımı ve turizmi barındırdığı görülmektedir. Latince “ager” kelimesinden türetilen agri (agro) tarım bilimi anlamına gelmektedir. Kişilerin buldukları yerden çeşitli zihinsel, fiziksel ve rekreasyonel amaçlarla seyahat etmelerine ise turizm denmektedir (Sznajder ve ark., 2009). Willams ve ark. (2001) agro-turizmi tarım faaliyetlerinin doğal ortamlarda turizm deneyimi ile kombine edilmesi olarak tanımlamaktadır. Hilchey (1993)’e göre agro-turizm; katılımcıları eğlendirerek ve onlara farklılıklar sunarak çiftlik ürünlerinin tanıtılıp, çiftliklere ek gelir sağlanması amacı taşıyan iş olarak ifade edilmektedir.

Agro-turizm; tarımın ekonomide önemli yer tuttuğu, özellikle gelişmekte olan ülkelerde geçim kaynaklarını artıran ve geçimi iyileştiren bir kaynak olarak görülmektedir (Songkhla ve Somboonsuke, 2012). Bunun yanı sıra pek çok turist daha önceden ziyaret ettikleri yerler ve gündelik yaşamdan farklı olan aktiviteleri deneyimlemek istemesi agro-turizmin çok hızlı şekilde büyümesini sağlamaktadır (Zoto ve ark., 2013). Agro turizm öncelikle tarım ile uğraşan ve geçimini tarımdan sağlayan yerli halkı etkilemektedir. Bununla beraber çevredeki toplumların da sosyokültürel yapısını olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenlerle tarım turizminin; tarımla uğraşan ailelere istihdam sağlamak, gelecek kuşaklar için tarım arazilerini korumak ve tarıma özendirme için bir araç olduğu savunulmaktadır (Barbieri, 2013). Tarım turizmi faaliyetleri uygulandığı ülkenin politik, jeopolitik durumlarına göre farklılık göstermektedir. Hükümetler sürdürülebilirlikleri doğrultusunda tarım turizmini desteklemektedirler. Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler tarım turizmine çok önem vermekte ve bu turizmin getirilerinden pay alma çabasına girmektedir. Birçok ülke tarım turizmi faaliyetlerini tanıtmak amacıyla çeşitli pazarlama faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Civelek ve ark., 2013).

Tarım Turizmi, tarımsal faaliyetleri engellemeden, kırsal yörelerin dinlendirici etkisinden yararlanarak, gelir düzeyi diğer sektörler göre düşük olan tarım kesimindeki üreticilere ek gelir olanakları sağlayan, yöre ve ülke ekonomisini, sosyal ve kültürel yapısını olumlu yönde etkileyen bir faaliyet alanıdır. Tarım turizminin belli başlı yararları şöyle sıralanabilir:

1. Tarım turizmi ile tarımsal ürün talebi artmakta, bundan üretim ve üretici olumlu yönde etkilenmektedir.
2. Tarım turizmi ile turistik mal ve hizmet sektörü ve bunların yan sektörleri de gelişmektedir.
3. Tarım turizminin gelişmesinden istihdam, ek gelir, kişisel gelir, yaşam düzeyi, kırsal göç ve kamu gelirleri olumlu yönde etkilenmektedir.
4. Tarım turizmi ile dinlendiricilik özelliğini yitiren geleneksel tatil istasyonlarının (kıyı turizmi) yükü hafifletmekte ve tatilleri mekan içine yaymak mümkün olmaktadır.
5. Tarım turizmi ile düşük maliyetli, daha hoş vakit geçirici (özellikle aileler ve çocukları için) tatil olanağı yaratılmaktadır.
6. Tarım turizmi ile kentsel ve kırsal kesimlerde yaşayanların yaşam ve davranışları arasındaki fark önemli ölçüde azaltılmaktadır (URL-15).

Bu çalışmanın amacı da kitle turizminin olumsuz etkilerini azaltmak amaçlı ortaya çıkan alternatif turizm alt başlığı olan tarım turizminin; kavramsal içeriğini açıklamak, Türkiye ve dünyadaki örneklerini araştırmaktır.

DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE TARIM TURİZMİNİN UYGULAMALARI

Tarım turizmi uygulamaları kısa sürede kırsal kalkınmanın ve gelişmenin lokomotifi haline gelmektedir. Tarım turizmini yaklaşık 30 yıl önce başlatan Yunanistan’da oldukça başarılı sonuçlar elde edilmiş, daha önce yoksullukla mücadele eden pek çok köy, kooperatifler oluşturarak devlet desteği almış ve tarım turizmine başlamıştır. Önce kendi kültürlerini yeniden gözden geçirerek yerel değerlerini korumaya ve yaşatmaya başlamışlar, yerel mimari yenilenerek evler pansiyona dönüştürülmüş, yerel yemeklerin yapıldığı restoranlar kurulmuştur. Pek çok köy bu sayede yoksulluktan kurtulmuştur. Ülke turizmi de bu sayede büyük gelişme göstermiştir. Yunanistan’ın bu başarısı pek çok ülkeye örnek

olmuştur (URL-6). Agro-turizm faaliyetleri yapıldığı ülkenin ekonomik, sosyal ve demografik yapısına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Tarım turizmi projesi yapacak her ülke kendi potansiyeline göre bir yol izlemektedir. Bu da kültürlerin daha iyi tanınmasına ve çeşitliliğe olanak sağlamaktadır.

Tarım turizmi İtalya’da 1980 yılından itibaren devam eden bir gelişim süreci göstermiştir. Çok sayıda çiftlikte turizm faaliyetleri devam etmektedir. Tarım turizmi faaliyetleri İtalya hükümetince desteklenmekte ve teşvik edilmektedir (OECD, 2005). İtalya’nın kuzey kesimi gelişmişken, güney kesimi daha çok tarımsal faaliyetlerle geçimini sağlamaktadır. 1960- 1980 yılları arasında ise 5 milyon insanın tarım topraklarını bırakarak göç ettiği belirlenmiştir. Bunun üzerine Ulusal Tarım ve Turizm Derneği kurulmuş ve bu dernekle birlikte “agri- turismo (tarım turizmi)” kavramı açığa çıkmıştır. Çiftlik odalarının kiralanması, çiftlik ürünlerinin tanıtılıp, satışa sunulması hedeflenmiş ve devamında göçlerin yavaşladığı tespit edilmiştir. Tuscany, Umbria, Latium, Liquria vb. gibi yerlerde de köy evleri ikinci konut olarak değişime uğramış ya da kırsal alanlara yeni villalar yapılmıştır (Soykan,2000). İtalya’da tarım turizmi kırsal alanlardaki sorunların çözümü olarak görülmektedir. Bu nedenle hükümet ve yerel yönetimler işletme yöneticilerine destek vermektedir. ISTAT verilerine göre 1998 yılında 8.034 olan İtalya’daki agro-turizm çiftliklerinin sayısı, 2004 yılında 11.575’e, 2013 verilerine göre is 20.897’e yükselmiştir (URL-10,11). Çiftlik sayısının her sene artış göstermesi tarım turizmine İtalya’da oldukça fazla önem verildiğini göstermektedir.

Dünya üzerinde tarım turizmi yapılabilecek yerleri ve buralara ait konaklama, yeme- içme, yapılacak işler listesi, önceden deneyimlemiş turistlerin yorumları gibi bilgileri URL-1’de yer alan web sitesinde meraklılarına sunan bir site olarak karşımıza çıkmaktadır. Sitede en çok göze çarpan nokta ise; İtalya agro- turizm çiftliklerinin sayıca çok fazla oluşudur.

İtalya’daki çiftlik turizmi uygulamalarından bir örnek vermek gerekirse; Latium bölgesinde bir çiftlikte; seyahat edenlere, kamping, atla gezi, balık avlama gibi aktivite olanakları bulunmaktadır. Çiftlikteki binalar 15. yüzyılda yapılmış olan bir ev, eski ve kullanılan bir kilise, kasap dükkanı ve restorandır. Aile gelir azlığından dolayı bu işe girmiş, aynı zamanda çiftlik ürünlerini pazara çıkarmadan satışa sunabilme fırsatı sıcak gelmiştir. Özetlenecek olursa tarımsal turizm, çiftlik ürünlerini en iyi biçimde değerlendirme aracı olarak görülmüş ve sonuçta başarıya ulaşılmıştır (Soykan,2000). Diğer bir örnek; Agricamp Picobello, 7 hektarlık alan üzerine kurulmuştur. İsteyenlere 2 kişilik oda, çadır isteyenlere ise bahçede 2 kişilik çadır imkanı sunmaktadır. Restoran bulunmayan çiftlikte yerel yemekler hazırlanmakta ve yer sofralarında sunulmaktadır (URL-3). 1980 yılından sonra İtalya’da tarım turizmi çok gelişmiştir. Tarım turizmini gerçekleştiren kesimin çoğunluğu yetişkin ve bunların %60’ı ailelerdir. Bu nedenle, İtalya’da kırsal turizm “aile ile yetişkin turizmi” olarak açıklanabilir. 1986 yılında toplamda 55.000 yatak kapasitesine sahip tarım turizmini gerçekleştiren 6.000 çiftçiden 2.000’i, ikinci etkinlik olarak turizmi sürdürüyorlardı. 2006 yılında ise tatil çiftliklerinin sayısı 13500, yatak sayısı ise 150 bindir. İtalya’nın agriturizmde en gelişmiş ve en ünlü bölgesi Toskana’dır (3204 tatil çiftliği, ülkenin % 30).

Fransa’da , 1951 yılında Alpes de-Haute Provence bölgesinde ilk kez köy evleri turiste açılmış, yazın iki ayı boyunca köylüler turistleri karşılamıştır. Köylüler 1955 yılında devletten destek almaya başlamış ve; % 25 i yabancıdır (Toskana’da % 50). Kırsal turizme 2004 yılında merkezi hükümet 441 milyon Euro finansal destek vermiştir. Pazarlamada, e-pazarlamanın payı % 40 dır (Soykan,2006).

- ✓ Yeşil turizmi geliştirmek,
- ✓ Ek gelir sağlayarak iç göçü yavaşlatmak ve engellemek,
- ✓ Köylerin tarihsel mirasını restore ederek koruma amaçlarını gütmüşlerdir.

1950lerde başlayan bu hareketlilik 1960 yıllarında tarım için yeni şans kapıları açmıştır. 1970lerde Yeşil Tatil Köyleri kurulmuştu (Aydın, 2012). Aynı senelerde Fransa’da kırsal turizmin tamamlayıcısı olan ulusal ve bölgesel parklar, baraj göl kenarlarının kullanımını artırmak için suyla ilgili düzenlemeler yapılmış ve aile pansiyonları kurulmuştur (Soykan, 2000). Fransa’da örnek bir agri- turizm çiftliği Le Buisson; Loire Nehri’ne bakan üç dönümlük sakin ormanlık bahçenin arasında yer alan “Le Buisson” B & B, 19. yüzyıldan kalma bir taş yapıdır. Tamamen doğa ile iç- içe yaşam olanakları sunan bir çiftliktir (URL-3).

1873 yılında hizmetçilerin ve 1914 yılında beyaz- yakalı tabir edilen işçilerin mükafat tatillerinin uygulanması sonucu turizm Almanya’da orta gelirli vatandaşların yaşamlarının parçası olmuştur. Orta gelirli aileler tatillerini köylerde, kırsallarda bulunan küçük otellerde geçirmişlerdir. Bu verilere bakıldığında Fransa’da tarım turizminin 150 yıllık bir tarihi olduğu görülmektedir (Aydın, 2012). Gıda ve Tarım Bakanlığı’nın 1970 yılında tarım turizmine dair yaptığı destek ve özendirme sonucunda tarım turizmi büyük ilerleme göstermiş ve tarım turizmine olan ilgi artmıştır. Çiftlikler ve çiftçiler tarım turizminin odağı haline gelmiştir (Esengün ve ark.,2001). 2003 yılında yapılan araştırmaya göre Avrupa’da tarım turizminde ilerleme kaydedilmiş ve tarım turizmi büyük bir ilgi görmüştür (Rilla, 2003). 12 ülke tarafından oluşturulan Avrupa Köy ve Çiftlik Turizmi Federasyonu tarım turizmi bilincini arttırabilmek amacı ile atılımlar yapmaktadır. Almanya’da tarım turizmi iç pazara yönelmiş olsa da kapsamı geniştir. Konaklama süreleri 1 ile 2 hafta arasındadır. Tarım turizmi pazar açısından önemli yere sahiptir (Civelek ve ark., 2013).

İspanya’da da tarım turizmi 1950 yıllarında ucuz tatil olarak görülmüştür. Ancak son 20 sene tarım turizmi büyük gelişme göstermiştir. 1994 yılında sadece 1074 olan kırsal turizm işletme sayısı sürekli artış göstermiş ve 2003 yılında 6534’e ulaşmıştır (Aydın, 2012). Özellikle 1990lı yıllarda kırsal alanlardan kentsel alanlara göçün azaldığı ve çeşitlenen turizm etkinliklerinin halka gelir kaynağı oluşturduğu görülmüştür.

Dünyanın en büyük ikinci biyosfer rezervine sahip olan İspanya büyük bir kırsal ve etnografik mirasa sahiptir. Cıvardaki Cadiz de, çok çeşitli kuş türlerinin üreme alanı olan bataklıkların ve ormanların yarı vahşi doğası olan Parque Nacional Coto de Doñana’dır; Flamingolar, balıkçılar, kazlar, ördekler ve son derece nadir ve korunmuş olan İmparatorluk kartalları türlerin sadece birkaçıdır (URL-14). B biyolojik çeşitlilik daha çok turist çekmekte ve gelen turistlere daha çok deneyim kazanma olanağı sağlamaktadır. Hayvan beslemek, yetiştirmek, bitki yetiştirmek, denizde avlanmayı öğrenmek, şarap ve reçel yapımlarını öğrenmek, at bakımı gibi bir çok aktiviteyi aynı anda yapabileceğiniz yerlere sahiptir. İspanya agri- turizm çiftliği örnekleri; Cangas, Punda Tesada; Galiçya’da bulunan bu çiftlik evinde denize dair her şey öğretilmektedir. İçerisinde yatak odaları, banyo ve mutfak bulunan bu çiftlik iki sahil arasında yer almaktadır (URL-9). Casa Rural El Adelantado; 18. yüzyıldan kalma bir Kanarya çiftlik evi olan rustik, mutfaklı konaklama birimleri sunmaktadır. Tesisin kendine ait bir bağı vardır ve ayrıca çiçek yetiştirme ve bir bonsai ağacı serası vardır. Ayrıca bahçelerde çocuk oyun alanının yanı sıra barbekü olanakları ve dış masalar, sandalyeler ve şezlonglar bulunmaktadır (UL-8).

Amerika Birleşik Devletleri’nin çeşitli eyaletleri tarım turizmi gerçekleştirmek için uygundur. Hükümet tarım turizmini desteklemektedir. Bunun yanı sıra Birleşik Devletler Tarım Departmanı (USDA) tarım turizmi faaliyetleri destekleyen paydaşlardan biridir (Civelek ve ark., 2013). Kolorado eyaletinde tarım turizmi hükümet tarafından desteklenmektedir. 2006 yılında 13 milyon kişiden fazla ziyaretçi tarım turizmi faaliyetlerine katılarak 2.2 milyar \$ harcamada bulunmuştur (URL-5). Kaliforniya eyaletinde üniversitenin ve USDA’nin desteklediği Small Farm programı yürütülmekte. Burada ziraate ve tarımcılığa ait pek çok bilgi paylaşılmakta ve tarım turizmi gerçekleştirilmektedir (URL-13).

Hindistan’da Agro- Turizm, gerçek kırsal yaşamı deneyimlemek, yerel özgün yemekleri tatmak ve çeşitli tarım işlerini tanımaya dayanmaktadır. Tarım, Hint ekonomisinin belkemiğidir. Nüfusun yaklaşık% 75’i doğrudan ya da dolaylı olarak tarıma bağımlıdır ve Hindistan’ın gelirinin neredeyse yüzde 26’sı tarımdan gelmektedir. Ülkeyi beslemek için gıda hububat üreten 6.25 köyde 90 milyon çiftçi yaşamakta bu yüzden de tarım bir meslek veya işten daha fazla olarak tarım Hindistan’ın kültürü olmaktadır. Bu nedenle, mevcut tarıma ek gelir getirici faaliyetler eklemek, tarımın milli gelirdeki katkısını kesinlikle artırmıştır. URL-12’de belirtildiği gibi; Devlet ve Turizm Bakanlığı, Hindistan Turizm ve Seyahat İşletmeciliği, Turizm Geliştirme Şirketleri, Yabancı Elçilikler, Hindistan Seyahat Acenteleri Birliği (TAAI), Hindistan Tur Operatörleri Birliği (IATO), Turistler, Ulaşım Operatörler Derneği, Hint Sözleşmesi Tanıtım Bürosu ve Pasifik Asya Seyahat Birliği (PATA) Hindistan tarım turizmine destek olan paydaşlardır.

Hindistan'da tarım turizmi; ziyaretçilerine, hindistan cevizi yetiştiriciliği, şeker kamışı gibi yerel tarım ürünleri yetiştiriciliği, hayvan yetiştiriciliği, hayvan sürme, tarla eğitimleri gibi bir çok eğitim imkanı sağlarken aynı zamanda yerel danslar ve taash ve kho kho gibi yerel oyunları ile eğlenceli bir şekilde uygulanmaktadır. Halk turistleri yerel kıyafetleri ile karşılamakta ve turistler köy evlerinde konaklamaktadır. Turistler, düzenlenen festivaller ve köy panayırıları gibi farklı etkinliklere de katılma olanağı bulmaktadır (URL-7). Maachli, Sindhudurg Bölgesi, Maharashtra Maachli, Maharashtra'nın güneyindeki Konkan Sahili'nde Parule köyünde bulunan kutsal bir çiftlik tarım turizmi konusunda örnek bir çiftliktir. En yakın plajlar Bhogwe ve Tarkarli'dir. Dört çekici kulübe tarzı konaklama Samant ailesinin hindistan cevizi, betel fındık, muz ve baharat yetiştirilen alanlar arasında doğal olarak inşa edilmiştir. Burada her şey doğanın etrafında dönmektedir. Sorumlu turizm de güçlü bir odak noktasıdır. Faaliyetler arasında köy yürüyüşleri, yemek pişirme dersleri, çiftçilik deneyimleri, trekking bulunmaktadır (URL-17).

Türkiye'de agro-turizm faaliyetlerini uygulayan çiftlik ve işletmelerin bir arada toplandığı TaTuTa (Tarım, Turizm, Takas), Buğday Derneği tarafından yürütülen Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi Tecrübe Takası projesinin kısa adıdır. TaTuTa projesinin asıl amacı Türkiye'de ekolojik tarımla geçinen çiftçi ailelerine mali, gönüllü işgücü ve/veya bilgi desteği sağlayarak ekolojik tarımı teşvik etmek ve sürdürülebilirliğini sağlamaktır (URL- 4). TaTuTa projesi 2004'ten beri faaliyet göstermekte olup, dünya çapında yaklaşık 100 ülkede, 11 binin üzerinde ekolojik çiftliğin üye olduğu WWOOF(Worldwide Opportunities on Organic Farms / Organik Çiftliklerde Uluslararası Fırsatlar) ağının da Türkiye temsilcisidir. Bu proje kapsamında gönüllü veya konuk statüsünde ülkenin çeşitli bölgelerinden ya da, farklı ülkelerden gelen misafirler çiftlikleri ziyaret etmektedirler. Gönüllü olarak gelen misafirler, bir ücret ödemediği çiftlik sahiplerine çiftlik işlerinde yardım ederek orada konaklama ve yemek yeme imkanı bulmaktadır. Konuk statüsünde gelenler ise çalışma zorunluluğu olmadan belli bir ücret karşılığında çiftliğin imkanlarından faydalanabilmektedir (Çinko, 2013). Türkiye'deki Ekoturizm Çiftliklerinin Bölgelere Göre Dağılımı (2013)Grafiği Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre çiftliklerin en yoğun olduğu bölge sıralamasında ilk üç sırada Karadeniz Bölgesi, Ege Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi yer almaktadır.

Tablo 1. Türkiye'deki Ekoturizm Çiftliklerinin Bölgelere Göre Dağılımı (Civelek ve ark., 2013)

BÖLGE	SAYI
Akdeniz	12
Karadeniz	28
Doğu Anadolu	6
İç Anadolu	6
Güneydoğu Anadolu	2
Ege	19
Marmara	8
TOPLAM	81

Çiftliklerin ziyaret türleri çiftliklerin kuruluş amaçlarına, bölgesine ve faaliyet türlerine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Yoga Evi ziyaretçilerden gelir elde ederken, organik tarım ile geçimini sağlayan çiftliklerde gönüllü, yarı gönüllü, stajyer ve konuk olarak ziyaretçiler ağırlamaktadır. Nisan- Mayıs gibi başlayan ziyaretler, Eylül- Ekim ayına kadar devam etmektedir (Ahmadova ve Akova 2016).

Türkiye'de tarım çiftliklerinden bazıları da tarım turizmi faaliyetleri yürütmektedir. Yaklaşık rakımı 1000 metre olan Doğu Anadolu Bölgesi genel geçim kaynağı tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Bölgede doğa turizm planlaması uzun yıllardır devam etmekte ve birçok yenileme yatırımı da yapılmaktadır. Emekli olup memleketlerine dönenlerin sayısı küçümsemeyecek kadar fazladır. Yaklaşık 10 dönüm üzerinde tarım yapan ev sahibi aynı zamanda su değirmeninde tahıl öğütüp un yapmaktadır. Ekolojik prensiplerle üretilen elma armut, dut, kiraz ve cevizin yanı sıra fasulye, mısır, soğan, patates ve biber gibi sebzeler yetiştirilmektedir. Ürünler genel olarak tanidıklara satılmakla birlikte

gönüllü ve konuk alabilen çiftlikler aynı zamanda bölgeye turistik amaçlarla gelenleri de ağırlamaktadır (URL-16). Ege Bölgesi'nde Fethiye'ye 20 kilometre uzaklıkta Yeşilüzümlü kasabasında ve kasabadan 5 kilometre uzaklıkta orman içinde yer alan Ayşe- Cengiz Genç Çiftliğinde ziyaretçilerin de katılımı ile organik tarım, yabani ot toplama, yabani mantar toplama, varlığı tehlike altında olan orkide türlerinin yetiştiriciliği yapılmaktadır. Toplanan mahsullerden şurup, konserve reçel yapılmaktadır (URL-16). Kocaeli ili, Kandıra ilçesi Kıncıllı Köyü mevkiinde yer alan Narköy ise eğitim odaklı sürdürülebilir turizm merkezi ve organik tarım çiftliğidir. Burada, konaklama imkanı yanı sıra, eğitime yönelik derslikler, yöresel ve çiftlik hayatını deneyimleme olanakları bulunmaktadır. Burada ayrıca, yenilebilir peyzaj tasarımı anlayışı hakimdir (URL-2).

SONUÇ

Tarımsal faaliyetlerin yapıldığı çiftlikler coğrafi konumuna ve üretim faaliyetlerinin çeşitliliğine bağlı olarak turizmin tamamlayıcısı rolü de üstlenebilmektedir. Yakın zamana kadar turizmin yaygınlaşması tarımı tehdit eden bir unsur olarak görülmekte idi. Ancak, hızlı kentleşme ve buna bağlı olarak kent insanının doğadan kopmasının yarattığı olumsuz sonuçlar kent halkının yönünün tekrar kırsal ve tarımsal alanlara dönmesini sonuçlandırmıştır. Böylece, kent halkının turizm ve tatil tercihleri köklü bir değişime girmiştir.

Tarım turizmi kırsal alanlarda yoksullukla mücadelede önemli bir araç olup aynı zamanda da büyük kentlerde doğadan uzak yaşamak zorunda olan kent halkının doğa ile içiçe olabileceği fırsatlar sunmaktadır. Tarım ve turizmi bir araya getiren tarım turizminde hizmet, kırsal alanlarda yaşayan insanlar tarafından ve çoğunlukla da yerel kıyafetlerle verilmektedir. Burada, yerel mutfak kültürleri gelişmekte, farklı insan ve kültürleri tanıma ve yaşatma olanağı doğmakta, doğal ve kültürel değerlerin korunarak kullanılması bilinci oluşmakta, yerel halka ve özellikle kadınlara iş olanağı yaratarak kırsal kalkınmaya önemli düzeyde katkı sağlanmaktadır. Tarım turizminde ziyaretçiler, çok çeşitli tarımsal ve balıkçılık faaliyetleri ile ev usulü zeytinyağı, meyve suyu, reçel, ekmek yapımı, yöresel el sanatlarını öğrenme, uygulama, deneyimleme olanağı bulmaktadır. Bu özellikleri ile tarım turizmi, turistik faaliyetlerinde özgün ürün ve özgün hizmet tercih edenler için çekici bir turizm türüdür.

Tarım turizminin dünyadaki bazı ülkelerinde yapılan uygulamalar hükümetler ve yerel yönetimlerce desteklenip, teşvik edilmektedir. İklim ve coğrafi özellikleri bakımından Türkiye çok çeşitli tarımsal ürünleri üretmeye çok uygun olup, gıda ihtiyacının çok büyük bir kısmını dışarı bağımlı olmadan kendi kendine karşılayabilmektedir. Buna rağmen ülkemizde tarım turizmi yeteri kadar gelişmemiştir. Her çiftçinin turizmcisi olması beklenememekle birlikte ülkemizde de bu tür politikaların geliştirilebilmesi için başarılı uygulamalar incelenip, benzer politikaların geliştirilmesi, tarım turizmi için kalite standartlarının hazırlanarak uygulamaya geçirilmesi, tanıtım ve eğitim faaliyetlerine yönelik organizasyonların oluşturulması konularında uygulanabilir ve sürdürülebilir politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Ek olarak da özellikle çiftlikler konusunda "aileye yönelik çiftlikler, yürüyüş turizmine yönelik çiftlikler, bisiklet turizmine yönelik çiftlikler, organik tarım çiftlikleri, binicilik çiftlikleri, engelsiz tatil çiftlikleri, alerji olanlara yönelik tatil çiftlikleri, şarap çiftlikleri, yayla çiftlikleri, iklim kürü çiftlikleri ve sağlık çiftlikleri gibi temalaşma yoluna gidilmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

- Ahmadova, S., Akova, O., 2016. Türkiye'de organik ekoturizm çiftlikleri üzerine bir araştırma. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (1): 14-29.
- Aydın, O., 2012. 41 ın / KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (23): 39-46.
- Barbieri, C. 2013. Assessing the Sustainability of agritourism in the US: A comparison between agritourism and other farm entrepreneurial ventures. Journal of Sustainable Tourism.
- Civelek, M., Dalgın, T. & Çeken, H., 2013. Sürdürülebilirlik Kapsamında Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Tatuta Çiftliklerinin Agro-Turizm Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 22- 32.
- Çetinkaya, K., F , Yazgan, M ., 2012. Conceptual Approach to Rural Tourism, The Importance and Impacts of Rural Tourism. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, (2), 55-58.

Çinko, Ç., 2013. TaTuTa Projesi, çiftlik yaşamındaki hayati şehir insanın yaşamıyla birleştiriyor. Mart 30, 2015 tarihinde Yeşilin Aslı: <http://www.yesilinasli.com/2013/07/16/tatuta-projesiciftlik-yasamindaki-hayati-sehir-insanin-yasamiyla-birlestiriyor/> (E.T:11.12.2018)

Esengün, K., Akça, H., ve Saygılı, M., 2002. ‘Kırsal Alanların Kalkındırılmasında Kırsal Turizmin Rolü,’ Standard Dergisi, 470, 29-35.

Esengün, K., Akça, H., Saygılı, M.,2001. Kırsal Alanların Kalkınmasında Kırsal Turizmin Rolü”, Standart Dergisi, Şubat, s.31.

Hilchey, D.,1993. Agritourism in New York State: Opportunities and Challenges in Farm-Based Recreation and Hospitality. Farming Alternatives Program, New York: Cornell University.

Honadle, B.W.,1990. Extension and Tourism Development. Journal of Extension. Volume 28. Nr:2. ISSN: 0022-0140. Madison.

OECD, 2005. Multifunctionality in Agriculture: What Roles for Private Initiatives?, Paris: OCED Publishing. ISBN-92-64-01446-2.

Songkhla, T.N., Somboonsuke, B. 2012. Impact of agro-tourism on local agricultural occupation: A case study of Chang Klang district, Southern Thailand. Journal of Agricultural Technology, 8 (4): 1185-1198.

Soykan, F., 2006. Avrupa’da Kırsal Turizme Bakış Açısı ve Kazanılan Deneyim”, II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Balıkesir, s.84-85.

Soykan, F., 2000. Kırsal Turizm ve Avrupa’da Kazanılan Deneyim”, Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl: II, Türkçe-Eylül-Aralık, s.21.

Sznajder, M., Prezborska, L. & Scrimgeour, F.,2009. Agritourism, UK: AMA DataSet LTD.

Türkiye’de Organik Ekoturizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma1 Saida Ahmadovaa*, Orhan Akovab

Williams, P., Paridaen, M., Dossa, K. & Dumais, M., 2001. Agritourism Marketand Product Development Status Report. Centre for Tourism Policy and Research, Simon Fraser University.

Zoto, S., Qırıcı, E., Polena, E., 2013. AgrotourismAsustainable development for rural area of Korca. European Academic Research, 1 (2): 209-223.

İNTERNET KAYNAKLARI

URL-1: <https://agritourismworld.com/> (E.T: 09.12.2018)

URL-2: <http://www.narkoy.com/> (E.T: 09.12.2018)

URL-3: <https://agritourismworld.com/directory/746> (E.T: 09.12.2018)

URL-4: <http://www.bugday.org> (E.T: 12.12.2018)

URL-5: <http://www.colorado.gov> (E.T: 06.12.2018)

URL-6: <http://dogalyasamrehberi.com/dogayla-barisik-bir-tatil-icin-agro-turizm/>(E.T: 19.12.2018)

URL-7: <http://www.ecoindia.com/sustainable-tourism/agritourism.html> (E.T: 09.12.2018)

URL-8:<https://www.farmstayplanet.com/farmstays/spain-1/canarias/tacoronte/self-catering-1/casa-rural-el-adelantado/> (E.T: 08.12.2018)

URL-9:<https://www.homeaway.co.uk/info/holiday-ideas/inspiration-themes/inspiration-rural-retreats/inspiration-agritourism/spain-agritourism> (E.T: 01.12.2018)

URL-10: <http://www.istat.it/en/archive/agritourism+farms> (E.T: 09.12.2018)

URL-11: <http://www.istat.it/en/> (E.T: 09.12.2018)

URL-12:<https://www.linkedin.com/pulse/agri-tourism-sustainable-business-opportunity-indian-farmers-reddy>(E.T: 09.12.2018)

URL-13: <http://sfp.ucdavis.edu/>(E.T: 07.12.2018)

URL-14:<https://www.spain.info/en/que-quieres/naturaleza/actividades/agroturismo.html#>(E.T: 09.12.2018)

URL-15:www.tarim.gen.tr (E.T:13.12.2018).

URL-16: <https://www.tatuta.org/?p=11&ID=124&lang=tr>(E.T: 03.12.2018)

URL-17: <https://www.tripsavvy.com/back-to-nature-farmstays-in-india-1539352> (E.T: 05.12.2018)